

Szerkesztővel értekezni lehet mindennap 11 és 12 óra között. — A lap szellemi részére vonatkozó minden közlemény Margitai József szerkesztő nevére küldendő.

Kiadóhivatal:

Fischer Fülöp könyvkereskedése. Ide küldendők az előfizetési díjak nyitlerek és hirdetések.

Hirdetések jutányosan számíttatnak.

MURAKÖZ

Előfizetési árak:

Egész évre 4 frt
Fél évre 2 frt
Negyed évre 1 frt
Egyes szám 10 kr.

Hirdetések még elfogadtatnak:
Budapestben: Goldberger A. V. és Eckstein B. hird. irod. Bécsben: Schalek H., Dukas M., Oppelik A., Daube G. L. és társánál és Herndl. Brnben: Stern M.

Nyitlér petisora 10 kr.

MAGYAR és HORVÁT NYELVEN MEGJELENŐ TÁRSADALMI, ISMERETTERJESZTŐ és SZÉPIRODALMI HETILAP.

Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap.

A „Muraközi tisztai önégegyező szövetkezet”, a „Csáktornyai takarékpénztár”, a „Muraközi takarékpénztár” sat. hivatalos közlönye.

Emlékszobrot Zrinyinek!

Ezeréves fennállásának méltó megünneplésére készül az egész ország. Versenyre két tudomány és művészet e korszakalkotó esemény dicsőítése céljából. Ezeréves történetünk kiváló alakjai és kimagasló, egész nemzeti életünkre kiható eseményei márványba vésné vagy vászonra festve megörvendeztetnek majd minden hű magyart, gyönyörűen szolgálnak minden igaz honleány-nak, hirdelve az egyetértést, a vitéséget, a lelkesedést és a hazaszeretnek dicsőségét. Rohamos fejlődésünknek, gyarapodásunknak és művelődésünknek tanubizonyosságát fogja nyújtani az országos kiállítás, a melyen a nemzet be fogja mutatni erejét és tehetségét.

Ezen lélekemelő nemzeti ünnepen önkénytelenül a multba fog tévedni tekintetünk, a melynek sivársága emelni fogja önértetünket, ha meggondoljuk, mennyi küzdelem ára jelenlegi állapotunk, fénye és dicsősége pedig jövőnk iránt fog bizalmat gerjeszteni szívünkben.

A nemzetek történetében mindenütt érvényesül ama fizikai törvény, hogy minél nagyobb a nyomás, annál erősebb a visszatartás. Nagy, óriási küzdelmeken ment keresztül a magyar nemzet, amíg leronthatta azon korlátokat, melyek egészségese fejlődésében megakasztották, a míg legyőzhette az akadályokat, a melyek felvirágzásának útját állják vala. A szabadság kivívása volt a

magyarnak főcélja mindig, ennek elérését tekintette mindenkor élte feladatának, a melyért küzdött, vívott, türt és szenvedett lángoló buzgalomával lelkének, szívének hevével és lemondásával. A szabadság bajnokai egy gondolat, egy eszme megtestesítői, a mely halhatatlan, még akkor is, ha az, aki érette küzdött, nincs közöttünk többé. Az eszme valamint az erő örökkévaló. Az emberi ész azonban nem szeret elvont fogalmakkal élni, hosszú van szokva, testet adni az igének, formába önteni az eszmét. Mintegy megrögzítjük a szellemet, nehogy ki legyünk téve a felejtés veszélyeinek. Azért emelünk szobrokat és emlékeket, azért munkálkodik folyton a véső meg az eszel, hogy megemlékezzünk azon dicső őseinkről, a kik Prometheusként lehozák számukra a földre az eszme életét, melegítő szikláját és hogy a mult buzdító példáiból erőt, reményt, bizalmat és hitet merítsünk jövőnk iránt.

Zrinyi Miklósnak, a költőnek, még nincsen szobra. November 18-án 229 éve léz annak, hogy sirba szállt és a magyar nemzet még mindig nem rótta le a hála adóját, a melylyel tartozik neki. Ha van valaki, a ki az utókor dicsőszoruját méltán megérdemli, úgy az bizonyára Zrinyi Miklós, a költő. A hadvezér, az államférfi, a költő előtt egy cél lebegett csak: a haza. Minden gondolata, érzése és vágya csak a hon körül forgott. Karddal és tollal, szívvel és

észzel küzdött a haza fölvirágoztatásáért, a nemzet felszabadításáért. Mint hadvezér dicsőséget szerzett a magyar névnek, vitézsége és bátorsága és a halált megvető önmegtadadása bámulatba ejtették nemcsak Magyarországot, hanem a külföldet is. Pápa és császár, királyok és fejedelmek, világi és egyházi hatalmak versenyeztek egymással kitüntetésében, a miért hogy szolgálata állott az eszmének, a miért hogy zászlajára írta a hazának a török iga alóli megszabadítása, valamint a régi dicsőség helyreállításának elvét.

Mint államférfi szóval és tettel jutatta kifejezésre lángoló honszeretetét. Áskálódó ellenségei ellen kikelt a szellem fennköltiségevel, a hős bátorságával, a szív önzetlensége és nemességével. Nemzetének és hazájának kelle védelmére kelnie belső, titkos ellenséggel szemben; ezen feladatot megoldotta fényesen, megmutatván, hogy a tudomány fegyverét nem kevésbé ügyesen bírja forgatni, mint a kardot. Hadtudományi munkáit mely tudományosság jellemzi, s a tárgy száraz voltának daczára mégis élvezettel olvashatja minden magyar, minthogy a hazaszeretet pártját ritkító módon nyilatkozik meg minden lapján, majd minden sorában. Minduntalan önéreje utasítja a magyar nemzetet; tanít, buzdít, serkent, reményt támaszt és bizalmat gerjeszt megkapó bensőséggel, az őszinteség és mesterkéletlenség varázsszavával.

Mint költő új korszakot nyit meg iro-

A „Muraköz” tárczája

A süketnémák oktatásának története.

Írta: Mettenet Th. francziából ford. Havas A.

(Folytatás.)

A középkorban a nép a süketnémaságban majd áldást, majd büntetést vagy látott. A vallásos szokáshoz fordultak, hogy a süketnémák az önmegtadadási föléleszek, így óvták meg őket a hiszékenységből származott tévedések elől azon iréklődés által, melynek tárgyai valának.

Olykor búcsuhelyekre vezették e szerencsétleneket, hogy a vallás oltalma alá helyezték őket. Így történt Damme-ban, Bruges közelében, Flandriában, hova a szent-kereszt egyik erekléjének tisztelésére vonultak, ősi szokás ez, melyet a nép még most is követ. A süketnémákat búcsuhelyekre vitték, amint napjainkban ünnepségekre vezetik, pl. Párisban évi bankettek.

A könyvnyomdászat föltalálása volt az, ami a mindentől elterjedt régi előítéletet megtámadta és megcáfoltta „a tudomány ezen erős lövegei” segítségével — amint akkor elnevezték a találmányt; a fölfoghatóvá tették e szerencsétleneknek az oktatásra való képességét, amiben pedig mindenütt kételkedtek. Azok közt, kik e korszakban ezen

fontos kérdéssel foglalkoztak, első helyen említendő az 1501-ben született Cardan Jeremiás orvos és bölcész Paviában, ki egy szakmunkát bocsátott közre. Kevevel ezután a spanyol Ramirez de Carrion vállalkozott Savoie Cagrignan herczegnek, a süketnéma Philibertnek oktatására; csaknem ugyanezen időben egy másik spanyol tudós Castro Péter, Montou herczeg orvosa a szintén süketnéma Savoie Tamás herczegét oktatta. Mindketten a szószolgáltatás módszerét alkalmazták, mint elődjük a spanyol származású Léou Péter. Olaszország, a pantomia hazája, sokáig közönyös maradt a mesterkelt szókijéttel szemben, hogy előnyösnek tűntehesse föl a Portici Néma nyelvét az oktatás ezen nemében.

Spanyolországot illeti a dicsőség, hogy elhatározó lépéseket tett ezen a téren. A spanyol szerzetesek voltak első tanítói és a spanyol zárdák első iskolái a süketnémáknak. A Benedek-szerzetes Léon Péter tekinthető e szakiskolák alapítójának, ki is az ily szakiskolák létesítését a jövőre nézve biztosítja.

1560 körül 4 süketnémának (két fiu és két leánytestvér) oktatására vállalkozott. Morales egykoru író ekként emlékszik meg róla: „Ami művészetében leginkább csodálatra méltó hogy növekedései beszélnek, olvasnak, írnak és jó fellogásnak. Némelyik több nyelvet is értett s alapos oktatásban részesült a történeben, földrajzban, számtanban stb. Léon (Ponce) Péter nem ütött kisebb zajt sikereivel, mint más jámborok az általuk elért eredményekkel; de a rugó megteremtett. s a terjedelmesebb nyilvánosságnak köszönhető, hogy ezen haladás az emberiség

előnyére vált.” A nemeskeblű tudós és szerény szerzetes utóda Bonet J. Pál, Castilia titkára volt az, kiegy tankönyvbe gyűjté összes ezen csodálatos észleleteket és kiadta a fölvezet összes részleteit, melyeken ezen oktatás alapult. Ez volt tehát az első módszertanilag teljes mű; megjelent 1620-ban. Az irodalmi világban nagy felhőtlen keltett és sokat lendített a spanyol általánossá tételén, melyet J. Epée abbé is, mint önmaga bevallja, forrásul használt.

Angolország, hol a süketnémák első tanodája létesült — Beverley J. — nem dicsekedhetett e szakmában jeles emberekkel 1648-ig, midőn is Londonban megjelent Bulwer John műve: „A süketnémák oktatásának módszere” czimvel és nemsokára egy másik „A süketnémák barátja” czimvel. A szerző ezen művei folytán fölébresszté hazája érdeklődését e szerencsétlenek iránt; a jelek használatában megelőzte J. Epée abbét; sok kegyes férfi fölismeré művei fontosságát, magáévá tévé és elhatározá teljes erejéből ez ügynek szentelni magát. Ez emberbarátok egyike Wallis John volt, ki 1660. és 1661-ben két süketnémát oktatott s később bizonyára még többeket. Módszerét folyóiratokban közle. 1669-ben megjelent Hodler Vilmos műve „A süketnémák oktatásáról” és pár évvel később Sibscota műve ugyanezen tárgyrol. Mindezen művek érdemesek valának és áldáshozóknak bizonyultak. Edimburgban Braidwood Tamás 1764-ben alapított egy intézetet a süketnémák számára, 1792-ben pedig Wadson orvos ugyanilyet Londonban.

Ammann Conrad svájci születésű és kitűnő orvos itt tanított 1660—1690-ig több süketnémát

dalmunkban. Zrinyi Miklós megteremtője a magyar nemzeti műeposzunk. Mint minden tettében és cselekedetében, úgy e tere is a hazafiság vezérlő eszméje. Hősköltményének a »Szigeti veszedelmek« minden sorára rányomta kiváló egyéniségének bélyegét. Tárja nemzeti, minden ízében nemzeti szellemű, mely össze van forrasztva nemzeti érzésünkkel. Szíve vére volt írta ezen költeményt. Harsány hangon kiáltja oda a magyarnak, hogy a vétekbe süllyedt nemzetet csak erényei válthatják meg. Félre a béklyókkal, a melyek megakasztják a testi és szellemi fejlődést! A magyarnak függetlennek, önállóknak kell lennie, önerejében kell bízni, idegen befolyás és beavatkozásnak véget kell vetni! A magyar saját lábán is meg bír állani, idegen segélyre nincs szüksége, meg kell lennie tamaszát saját magában, a szerető hazafiak egyetértésében. E lelkesítő szöveget intézi művében lelkes, erőteljes költői hangon a XVII. század magyarjához, hogy felrzza az országot tespedéséből és tunya tehetetlenségéből.

E rövid szavakkal korántsem meríttem még ki a hős Zrinyi érdemeit. Nem is lehet feladatam, e helyen tetteit, cselekedeteit, műveit tüzetes megbeszélés és bírálás tárgyává tenni, a mi különben teljesen szükségtelen. E sorok célja csak ráutalni azon nem igen örvendetes tényre, hogy a nemzet eddigelé még nem róta le a XVII. század legkiválóbb férfai iránt, az eszményi hazafi iránt a kegyelet és a tisztelet adóját.

Zrinyi Miklósnak, a költőnek szobrot kell emelnie a magyar nemzetnek! Az utó kornak nem lehet, nem szabad megtagadnia a dicsősorot, a melyre joggal tarthat igényt e kiváló hazafi.

Csáktornya városa van hivatalva első sorban, hogy ez ügyben kezdeményezze leg lépjen fel! Csáktornya városa történeti nevezetességét e dicső névnek köszöni, Zrinyi Miklós pompás vára még ma is disze városunknak. Itt élt ezen férfiú, itt működött; e várbán születtek meg hazafias lelkének gondolatai, itt ápolta magasztos, csak a nemzet javára hevülő érzelmeit. A millenium ünnepe közeledik. Nemcsak a

és ez által nagy tekintélyre tön szert, ami nem maradt hatás nélkül hazájára sem, hol később Ulrich és Keller, mindketten l'Épée abbé tanítványai ugyanezen pályára léptek. Naef, Ulrich tanítványa, Verdohman nyitott iskolát a süketnémák számára. Sehhol sem volt ezen iskolák szükségére oly érezhető, mint épen Svájcban, hol 800 lakóra esik egy süketnéma, míg Franciaországban Belgiumban és másutt a közeparányos szám szerint 1300 lakosra jut egy süketnéma.

Bumann korában Van Helmont a süketnémák a szótágotatás által való tanításáról egy művet bocsátott közre, melyben a hangok kiejtését eszközöz hangszálak rezgéseit szemléltető rajzok foglaltattak. Csak hogy e mű is ugyanazon sorban részesült, mint Bonnet, Bulver és Amman művei; a czél, mely ezen iratok elé kitűzve volt, közvetlenül nem érte el az oktatás módszerének tovafejtését illetőleg. A süketnémák magukra hagytak, mint azelőtt, mig nem l'Épée abbé és Heinicke ügyök védőivé nem lettek és szétoszlatták az összes régi előítéleteket az által, hogy kizárólagos jellegű iskolákat létesítettek. E két jeles tanító sikerei hatalmas versenyműködésre serkentették Francia-, Német és Angolországot. A süketnémák szakkerü oktatásának szükségességét minden művelt állam elfogadta, létesítettek is haladéktalanul ilyenek ott, hol háború és politikai körülmények neu képeztek akadályokat.

(Folytatjuk).

főváros lakossága, hanem a vidék is az egész nemzet fog szellemi és anyagi áldozatokkal hozzájárulni e nagy nemzeti ünnep méltó megünnepléséhez. Ez időt tartom ezért legalkalmasabbnak, a következő indítványt Csáktornya intelligenciájára és a n. é közönség elé lépni:

»A Zrinyi szobornak Csáktornyan való felállítása céljából létesüljön városunkban egy számos tagu bizottság, a melynek feladata leendő, ez ügyben való országos gyűlés rendezésére fejteni ki akcióit.«

Csáktornya kötelessége megtenni ez ügyben az első lépést!

Hazafiak! Ne hangozzék el a szó a pusztában! Egyesüljünk e nemes czél elérésére szívvel-lelkkel! És erős lehet bizodalunk, hogy minden igaz magyar, a ki szíven hordja nemzetének érdekét és jóhírelt, a kiben a hazafias érzület ütere lüktet, készséggel és büszkeséggel fog hozzájárulni a kegyelet és hűség e szép művének kivitelében. És habár nem is valósul meg tervünk a legközelebbi jövőben, az eszme meg van pendítve, mely ha diadallarat, bármikor megnyugvásunkra fog szolgálni. Lelkünk előtt csak az a czél lebeg, hogy Csáktornyan hirdesse egykoron Zrinyi Miklós szobra a vitészség és hazaszeretet dicsőségét.

Dr Schwarz Mór.

Hol változik meg a nap neve?

Mivel egy idő óta a különböző óráövekről, valamint az ugynevezett világidőről igen sokat beszélnek, azért a fentti, a vele összefüggő utóbbi kérdéssel egyetemben olvasóinkat is érdekelheti Flammarion Kamill erről az „Imartial“-ban a következőket írja:

A „Figaró“-ban a következő kérdést veti fel valaki: „Ha Párisban október 1-én reggel éjfélt után 1 percz van, milyen napjuk van Páris antipodistáinak (ellenlábásoknak)? október 1. vagy szeptember 30.“ Ha keletre utazunk és az órákat számláljuk, azt tapasztaljuk, hogy Bécsben október 1. reggel 1 óra van, Szabastopolban ugyanezen nap 2, Astrachanban 3, Bugarában 4, Saigonban (Cochinchina) 7, Jokohamában (Joha) 9 órája és Futuna szigetén (Uj-Caledoniával átellenben) október elsejének dele van. De ha Párisból ellenkező irányba, azaz nyugatra utazunk és az órákat számláljuk, akkor az Az Asori szigeteken szeptember 30 ka este 10 óra, Buenos-Ayresben 8 óra, New Yorkban 7 óra, New-Orléansban 6 óra, San-Francis coban 3 óra 41 percz, Mexicóban 3 óra 15 percz, Alenti szigetén 1 óra délután és Futuna sziget másik felében szeptember 30-ikának dele van.

Miként lehetséges ez? Lehetséges e, hogy földünk ugyanazon pontján egy időben két (szombat és vasárnap) nap legyen? A valószínű nem. Akkor tehát van egy választóvonal, hol a szombatól a vasárnapra mehetünk át és a melynek baloldalán szombat és jobboldalán vasárnap van? Hol van e vonal és kijelölte azt meg? Ha egy ily vonal Párison menne keresztül, az igen génaut dolog volna. Mert ha az opera sétány páratlan oldalán és a város nyugati részében pl. augusztus 1. volna, akkor a sétány páros oldalán és a város keleti részében még július 31 ke lenne.

Az előbbi időkben természetesen minden ország az órákat és a napokat a maga módja szerint számította és volt saját naptára. Nem is volt szükséges, hogy egymást értesítsék, minthogy nem ismerték egymást. De minthogy a földet körülhajózták és annak mindenrése összeköttetésbe lépett egymással,

csakhamar érezték az egységes időszámítás hiányát, amelynek következménye egy bizonyos dátumhatárvonal. A portugálok nyugatról a kelet felé, miközben a Jóréménység, foka előtt vitorláztak el, a spanyolok ellenben a Maghellan-szoroson át keletről nyugat felé hajózták körül a földet. Miután minden nemzet a maga hajóján a saját időszámítását tartotta meg, a dolog oda lyukadt, hogy az ellenlábás délkörön az egykor hollandiai birtokot képező Farmosa sziget lakóinál épen a hétfő köszöntött be, mikor a spanyolok által fölfedezett Mariana szigeten még csak vasárnaphoz voltak közel.

Mindenesetre van dátumhatárvonal. Ez körülbelül a 180 dik délkörrel esik össze és érinti a Mariana és Katalin szigetet és innen folytatja útját keletre az Uj-Hebridák és Uj-Kaledonia felé. E mellett földgölg a gyakorlatokra az, hogy e vonal nem húzódik keresztül lakott helységeken; egészen a tengerben fekszik. Ha hajók vonulnak át rajta, akkor a hajósok két napot egynek számitanak. — Ha nyugatról keletre hajóznak, akkor az előző napot tartják meg, ellenben az ellenkező irányban átugranak egy napot. Az első esetben a hajósoknak egy nappal többjük van, míg az utóbbiban egy nappal kevesebb bért kapnak.

Ha tehát Párisban szombat, október 1. éjfélt után 1 percz van, akkor kelet felé egészen a megbeszélte határvonalon mindentűt ugyanazon nap van, ellenben nyugat felé ugyanazon vonalig még szept. 30-ka van. Tehát e választóvonalon az egyik lábunkkal a péntek, a másikkal a szombat megfelelő felében lehetünk!

Bergl Sándor, mérnök.

Különfélék.

— Dr. Krasovecz Ignác csáktornyai járásorvos külföldi utjából visszatérve orvosi gyakorlatát ismét megkezdette.

Krasovecz Hoffmann Lőrinczet, a csáktornyai áll. tanítóképezdénél a bennlakó növendékek felügyeletével megbízott okl. tanítót a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur a ráczkanizsai áll. iskolához r. tanítóvá nevezte ki.

— *Múlt hó 26-án szombaton* az izraelita templomban a délelőtti ünnepélyes istentisztelet alkalmával a helybeli rabbi ur fia, Schwarz Mór dr. úr minden tekintetben sikerült, remek szónoklatot tartott. A beszédnek tárgya a vallás-tudomány össze függése volt és e témát az ifju szónok alapos tudománytal, meglepő szónoki hűvel és lendülettel fejtegette. A szónoklat végén a könnyekig hatotta meg hallgatóit, midőn benső és buzgó imában halát adott Istennek, hogy itt helyben, szülővárosában, szülői, barátjai és jóakaróinak jelenlétében hirdetheti Isten szent igéjét: A jól átgondolt szónoklat dus tartalma, nyelvezete de nemkülönben a szónok szép előadása, kelleme szerveuma által, nagy hatást idézett elő. Az istentisztelet végén tömegesen aiettek az ifju, kitűnő szónok és szüleinek tüdvülésére.

Eljegyzés. Dr. Bárdi György sümeigi kir. közjegyző eljegyezte Eitner Sándor volt orsz. képviselő kedves leányát. Sok boldogságot a kötéendő frigyhez!

Katonáink két zenekara m. hó 27. este bejárta a város minden utcáját s takarodóval bucsuzott el városunktól. A szakadó eső daczára hullámmozott a nép az utcákon. Másnap korra reggel utnak indult az itt időző 2 gyalogezred és tüzérség Mura Szerdahely felé, ahol a Mura mentén egész Sz-Mártonig az nap pihenőt tartottak. A 10 napig itt időző katonaság ellen sen-

kinek sem volt kifogása s a tisztikar előzékeny magatartása által a legjobb benyomást tette a közönségre. Alig távoztak el az említett ezredek, újabb két ezred s megfelelő tüzérség vonult be Varasd felől városunkba külön külön zenekarokkal, u. m. a Zágrábban tartozkodó 101-ik és 53-ik gyalogezred. A 101-ik ezredet békésmegei magyar fiúk képezik. Ezen ezredek másnap 29-én kora reggel eltávoztak városunkból A. Lendva felé. Ugyanaznap d. e. 5 külön vonat szállította az ukki vonalon a varasdi honvédszázárokat.

— **Éskövők** Sommer Jakab kamencizai (Horvátország) kereskedő ma d. u. fél 5 órakor vezeti oltárhoz Stern Heinrich kedves leányát Jetti k. a. — E. hó 5-én vezeti oltárhoz Heinrich Armin budapesti főkönyvelő Kohn Hermann csáktornyai kereskedő kedves leányát Jenni k. a. — F. hó 7-én vezeti oltárhoz Löwenstein Albert, özv. Löwinger Betti kedves leányát Regina k. a. Mikófalváról. Sok boldogságot a fiatal pároknak.

Hald'orás Gamauf Vilmos volt csáktornyai gazdasíztól, később gazdasági egyesületi titkár és gazdasági intézeti tanár mult hó 25-én Bécsben elhunyt. Béke hamvaira!

A helyb keresk ifjak önképző egyesületének helyiségei folyó hó 4-én nyitnának meg; ez alkalommal az egyleti választmány megkeresése folytán dr. Schwarz Mór ur felolvasást fog tartani, mely Kiss Józsefről fog szólni. — Kezdte esti nyolcz órakor. Az egylet tagjai által bevezetett vendégek szívesen láttanak.

— **Mura-Csányból** írják lapunknak a következőket: „Szerkesztő ur! Kérem, legyen szíves „Muraköz” című lapjában Mura Csány község előjárósága részéről közhírré tenni, s hálás köszönetünket kifejezni a következő nemes szívű jótévő uraknak, kik tűzkárosultjaink nyomorán könyörödmányaikkal iparkodtak segíteni: Keszler N. ur (Letenye) 2 ft. Tamás Gyula ur (Letenye) 5 ft. Imrei Ferencz ur (Szoboticeza) 15 ft. Nagyságos Wlasics Gyula orsz. képviselő ur (Budapest) 20 ft. Horvát Congor (Perlak) 1 ft. Súlyomy Tivadar (Perlak) 1 ft. Stern Frigyes (Perlak) 1 ft. Barsch Henrik (Perlak) 1 ft. Horvát Pál (Perlak) 20 kr. Molnár István (Perlak) 20 kr. Mestries Gábor ur (Dráskovecz) kenyér és terményekben 21 ft. 75 kr. Hazafiú üdvözléssel — Vizmathy Sándor körjegyző.

Szegédlek-szek elhelyezése Muraközben a m. hélen a segédlelkészek között a következő változások történtek: Perlakra helyezett Prelec Iván, Dráva Vásárhelyre Vugrinecz Ferencz. Muraközből eltávozott Rozsaneck Iván sz.-györgyi káplán. Szent-Györgyre nevezetelt ki Kubovics Ferdinánd újmisé, Légrádra Halacsek Márton újmisé.

— **Színházi értesítés.** Becses tudomására hozom a műpártoló közönségnek, miszerint operette, vígjáték, dráma s népszínmű műsorra szervezett jó erőkből álló színtársulattal, a működést legközelebb próba házasággal kitűnő újdonsággal megkezdem. Műsor: A Szultán. Fanfaron asszony leánya. Madarász. Eleven ördög. Nap és Hold, operettek; A dolovai nábob leánya. Gazdag szegények, színművek. A pezsög. Bolondok háza, vígjáték. A diurnista. Özvegy kisasszony, bohózatok. Leányasszony. Spitzer régi népszínművek s több más újdonság. Társulati névsor: B. Szikora Anna dráma szende hősnő. Kovács Ilka operette énekesnő. Tajthy Etel népszínmű énekesnő. Bercsényi Gizella anyaszínésznő, comica. Bándy Rózi naiva, segédénekesnő. Csánády Lenke, soubrette. Palóczy Lutz, Nagy Blanka, Felér Irma. Szőlősi Rózs segédszínésznők s kardaloslók. Arányiné Carolin sugó. Balogh Árpád jellem éz hő, igazgató (rendező). Kunhegyi Miklós apaszínész (rendező). Hrubos Árpád operette tenor-énekes. Kuncz János bariton s népszínmű-énekes. Ernye János szerelmes színész. Ágotai Ferencz comikus, buffó. Szilágyi Aladár kedélyes apa, comicus. Nagy Kálmán, Várkonyi Imre, Kovács Béla. Bogdán Imre segédszínészek s kardaloslók. Palo-

ty Andor, karnagy. A rövid idény biztosítására bérlet nyitattik. 12 előadásra l. r. 8 ft. A bérletet Kunhegyi Miklós társulati tag gyűjti. Mély tisztelettel Balogh Árpád színiazgaító.

— **Megyei hírek.** A zala megyei körjegyzők egylete Keszthelyen tartotta közgyűlését, melyen 19. a jegyzői állásra s munkálkodás köréből vett tárgy beszélgetett meg. A megyei jegyző-szigorló bizottságba Ferenczy Janos, Kabdebo István és Scholtz Károly, az orsz. kongresszusra képviselőül Neusiedler József és Scholtz K. választották meg. A tisztújítás során elnök jett Ferenczy János, alelnöknek Kabdebo István és Nagy Sándor, főjegyző Neusiedler József, pénztárnok Scholtz Károly. — Hasznos elj. József, keszthelyi nyug. közs. tanító 71 éves, Zádubánszky Lajos nyug. postafőnök pedig N. Kanizsán 67 éves korában elhunyt. — A zala-egereszei keresk ifjak önképző egyesülete mozgalmat indított meg az iránt, hogy az 1893/4 isk. évben a könyvtel, keresk. számtan és levelezésből a segédek számára esti tanfolyam szerveztessék.

— **Rendelet.** A fő és székváros tanácsa részéről intézkedés történt az iránt, hogy minden ház kapujára egészségügyi utasítások függesztessenek ki, tekintettel az ismét fenyegető kolera veszélyre; egyzersmind dr. Sáhermann tisztii főorvos helyettes ur indítvány folytán utasította a tanács a kerületi előjáróságokat, hogy a kolera veszélyre való tekintettel minden óvintézkedést megtegyenek. Időszertűnek tartjuk a t. közönséget figyelmeztetni, hogy járványok ellen legjobb óvszer a jó cognac, a minőnek bizonyult a már tavaly is a Gróf Esterházy Géza-féle gyár cogna cja. Minthogy a gyár nemrég részvénytársasággá alakultát és az igazgatóság főulyletet arra, hogy cognaciáját csakis tiszta borból pároltassa le, figyelmeztetjük a t. közönséget az ezen gyár által előállított *, ** és *** cognac fajokra, oly különös megjegyzéssel, hogy a cognac tökéletesen megállja az összehasonlítást a leghíresebb francia cognackal is, míg mérsékelten megszabott ára bevásárlását mindenkinek lehetővé teszi. — Kapható mindenütt. Czim: Gróf Esterházy Géza-féle cognacgyár részvénytársaság Budapest-Angyalföld.

Mérsékeltáru fürdőjegyek

a csáktornyai gőz és kádfürdőkhöz, kaphatók Fischel F-féle könyvkereskedésben.

CSARNOK.

Csonka honvéd.

A várkapu előtt térdel
Alamizsnát kéreget...
Ruhája egy fakó sapka
Egy rongyos köpönyeg.

Robognak a hintók arra —
Fel a várba — ünnepre.
Dicső ünnep, melyet mostan
Ül a nemzet kegyelmé.

Ott a szegény csonka honvéd
Tartja kesét s könyörög...
Atok read te büszke nép!
Harsán hangon így dörög.

„Ti bámolni jöttök ide;
Azt a dicső emléket,
Amely annyi honfi-szívet
Keservében széltépett.

Ne jöjjetek, ne nézzétek!
Ti azt meg nem éritek —
Mit ábrázol az a szel kép —
Fel nem fogja ezetek.

Ne add Isten; hogy a haza
Rászoruljon ezekre!
Megveri e büszke népet
Meg a saját két keze.”

Ámde jön egy feketébe
Ölözködött özvegy nő —
Szeméből a fájdalom könny
Pereg alá, mint eső.

Zsebébe nyul; — de a honvéd
Arczra borul előtte: —

„Sorsosom vagy, hisz férjedet
Az ellenség megölte.

Segesvárnál vezérem volt.
Fülemben cseng a szava:
„Fiaim csak bátrak legyünk
S boldog leend a haza.”

És mi mentünk, miként énénk
Tüzzel-vassal utána —
Haj! de hamar átszurta őt
Az ellenség lándzsája.

Ott hagytuk őt a harcztéren
Ez mi tovább harcoltunk —
Haj! de elvesztettünk mindent
Széggyen esett mi rajtunk.

Vezér nélkül, ki merre tud;
„Fusson!” lett a felzavard;
Mert különben mind egy szálíg
A harcztéren maradunk.

A zürzavart, mi ekkor lett,
Nincs arra szó, mely híven
Lefestene... Mi futottunk —
Rágondolok, ég szívem.

Hullott a nép, mint a kéve.
Az ellenség kergetett —
Én megálltam s akkor kaptam
Egy muszkától e sebet.

Nem éreztem a kardvágást.
Nem elég az én nekem!
A hazámnak becsülete
Több, mint hitvány életem.

Baj, baj után hamar meg van,
Jött egy golyó s karomat
Átlyukasztá, nem foghattam
Többé meg a kardomat.

Eszméletlen terültem el
Egy rekettye bokorba, —
Dicső halál! a hazámért
Halok meg itt — gondolva.

Ámde a sors nagy könyvébe
Más volt írva számomra —
Elvonult a muszka tábor
S engem élve olt haza.

Jöttek aztán a harcztérre
Összeszedni azokat.
Kik a muszka fegyverétől
A harcztéren maradtak.

Nagyszerű volt a temetés!
Egy közös sir — temető —
Az elhulltak sirja felett
Sok volt, sok a könnyező.

Nekünk pedig — akik éltünk —
Megvizsgálták sebeink —
S ámputálták karunk-lábunk,
Bármint folytak könnyeink.

Fakó sapka, rozg köpönyeg
Vitézségünk kegy díjja —
Nem különben szabad levél
Utazásra megírva.

Kezet fogtunk — aki tudott —
Isten velünk bájtársak!
S elszedtünk mindenfelé —
Mentünk a nagy világnak.

Hosszu évek, terhes évek
Vonultak el felettem;
De egy perczre a hazámat
Soha meg nem vettem.

Min, ki nehéz, mély álomból
Ébred fel — úgy tesz a nő —
Gyors léptekkel tova halad...
S nemsokára visszajő.

„Tisztelt Uram! Jöjjön velem!
Szenvedett már elegem —
Tisztelesség megéheztet
Adok önnek — menhelyet.”

A honvédnek szeméből
Öröm-könnök hullanak —
Haladásul lábaihoz
Borul le az asszonynak.

Farkass Károly.

8 urednikom moći je svaki dan govoriti med 11 i 12 vurom. — Sve pošiljke tičuće se zadržaju novinah, naj se pošiljaju na ime Margitai Jozeфа urednika vu Čakovcu.

Izdateljstvo:

Knjižara Fischel Filipova kam se predplata i obznane pošiljaju.

MEDJIMURJE

Predplatna cena je:

Na celo leto . . . 4 frt
Na pol leta . . . 2 frt
Na četvert leta . . . 1 frt

Pojedini broji koštaju 10 kr.

Obznane se poleg pogodbe i šal računaju.

na horvatskoj i magjarskom jeziku izlazeći društveni znanstveni i povučljivi list za puk. Izlazi svaki tjedan jedenkrat i to: vu svaku nedelju.

Službeni glasnik: „Medjimurskoga podpomagajućega činovničkoga društva“ „Čakovečke sparkasse“, „Medjimurske sparkasse“, i t. d.

Mekka — ognjište kolere.

Vu posljednje doba novine su opet propune vštih o kolero, o tom strašnom dostu, koj nemilo gospodari, kam god gospe, a najstrahovite e hara i ovo ljeto vu svetoj Mekki. Jezere ljudih ondi su već poginuli i dan na den pogibaju druge stotine neđužnih aldovov. Poznani njemački putnik Gerhard Rohlfs pokazuje zevsema protivno dr. Kochu, koji uzimlje za ognjište kolere Indiju, da je njezina prava domovina vu Mekki. Odonud se siri kolera na vse kraje svéta, ar sim dohadjaju verniki (turski rómari) iz trih delov svéta.

Poznato je, da nije stopram Muhamed (turski svetec i prorok, koj je tursku vëru napravil) vpeljaj stovanje Kaabe, nego da je kultus bil (obstal) već duže vremena pred njim. Arapi veruju, da je Abraham, od koga oni vuku svoju lozu (pokolenje), dobil od boga zapoved, da vu Mekki zezidje svet hram (cirkvu); on je ostavil Sjriju, da posluša taj nalog, dobel je vu Arabiju i vtemeljil je Kaabu. Sin mu Ismail je pomagaj pri tom poslu. Ljeta 629. poslje Jezusa Kristusa zaputil se je Muhamed vu pratnji dve jezere ljudih prvi put vu Kaabu, unistil je onde nahadjajuće se kumire (krive boge) i posvetil je nju službi jedinomu Bogu. Prepoved, da nije den nevernik (druge koje vëre) nesme stupiti vu hram vu Kaabi, nepoteće ipak od

Muhameda, nego je stopram kesneše kalif Omar prepovedal nevjernikom približiti se k hramu vu Kaabi, a tečajem vremena bila je ta prepoved pretegnjena i na celu Mekku.

Historiker Caussin de Perceval pripovëda, da je Muhamed ljeta 632. vu pratnji 90.000, a po drugih vštih sa 114.000 svojih privrženikah isel vu Kaabu i ondi ustanovil (vredil) obrede (ceremonije), koje mora izvršavati vsaki vërnik, da postigne vekivečno blaženstvo. Sa najporkornešim dušnim spoznanjem nastoje vërniki, da te posvećene navade začuvaju i izpune. Med ostalemi dogodjaji prispel je Muhamed na dne 10. meseca Dzul Hadža (9 marcija 632.) poslje jutarnje rane molitve k selu Al Mešar el Harem, pošel dolinom Batha Mohassar i prispel vu dolinu Mekke.

Na onim trim mësima, gde se vrag prikzaj Abrahamu, bežaj je po pećinastih balvanih, po sedem skelah, i otišaj vu svoj stan, koji je jeden den prejdi bil za nega zezidan i pripravljen. Zatim je dal dopeljati gamile, koje je odredil za aldove, a alduvaj je vlastoručno 63 gamile, a odsëkel glave 63 robom t. j. broj, koji je odgovaraj nje govim ljetam (kuliko je on star bil). Kajti su pak pratioci prorokovi, kojih je bilo do 100.000, takaj alduvaj znamenit broj takvih životinjah, moremo pomisliti, vu kak

vom su se morju krvi ljudi kupali, a ar se više od 1200 ljet vubija ondi neizmerno mnoštvo živinah navëk na istom mësitu, to mora ona čela okolica vsa biti premoćena krvjum, pak je morala postati ognjište (zlezalište) za razvijanje kužljivih betegov, kak nijedno drugo mesto. Na to za sigurno pokojni Muhamed nije premišljajval.

Burton, koji je sam pohodil Mekku, kak god pred njim i poslje njega ne jeden Europejec, — akoprem verniki dokažuju, da vsaki nevernik mora poginuti, čim vidi Mekku — pripovëda sljedeće o tih ogavnih klavnica vu Kaabi: „Žuril smo se, da se povrnemo vu Mekku vu vrëme molitve, a osobito sam ja gledaj, da vujdem kužnomu smradu vu dolini Mene. Zemlja je vu pravom smislu te reči smrdela Pet ili šest jezer živinah bilo je vubijeno (zaklano) i razrezano vu tom vrazjem kotlu. Ostalo preostavljaj pameti čitateljov. Ovomu zlu dal bi se pomoći ustrojajem klaonicah, ili još bolje, kad bi se zezidale vodovodne cevi, te bi se putnikom pod grožnjom ka tige prepovedalo, da drugdi alduju zvun na tom mësitu. Na nesreću protivni se ovaknim mjeram sigurnosti duh Islama. „Jusalah“ (jeli se bude bogu dopalo), i „kis met“ (usud) dohadjaju na mesto opreznosti i brige, a vu Mekki, vu glavnom sjedišću Muhamedove vëre, daju prednost sablastnoj pošasti kolere; ar drži ju za zbantvanje božje providnosti i samom bedastoćum, hoteti od-

ZABAVA.

I.

Kesno, ali hitro avanziranje

Cesar Napoleon I-i je jednog jutra u Brüsselu na tako zvanaj „zelenaj Allej“ držaj pregledavanje ciele svoje vojske. — Kad je red po redu pregledavaj, zapazi u jednom takovom redu jednoga staroga soldata, koj nikakovo odlikovanja znamenje nije imaj, do jedino to, da je bil sergeantmajor (francuzki šerkanmajor je toliko, koliko u našoj vojski stražmešter). Isti je imaj tak veliku bradu, da mu je do dol prs vsigala. Cesar dozove toga staroga soldata van iz reda pred se, na koju zapoved soldat počrleni i srce mu počme naglo tući.

„Ja sam te već prije negde videl“ — veli Napoleon — „ali se nemrem zmisлити gde i kad? — Kak se zoveš?“

„Noël, vaše veličanstvo,“ — odgovori soldat.

Cesar: „Tvoja domovina?“

Soldat: „Belgija!“

Cesar: „Jeli si bil u Italiji?“

Soldat: „Jesam, vaše veličanstvo, kakti tambur pri mostu Arkole.“

Cesar: „A gde si sergeantmajor (srtažmešter) postal?“

Soldat: „Pri Marengo, vaše veličanstvo.“

Cesar: „A zatim?“

Soldat: „Zatim sem bil u svih bitkah!“

Sad mu cesar dade znamenje i soldat stupa natrag u red. Zatim se cesar pričme sa oberstarom razgovarati, a počto je za vrieme razgovora, više krat sergeant majora pogledaj, bilo je očito, da se o njem spominaju.

Noël je bil jedan izmed onih soldatov, koji su čestiti, izvrstni, hrabri i ozbiljni, svojoj dužnosti i disciplini podpuo odani, u karakteru stalni i odlučni, — bil je najme u svem takov, kakovog je cesar željel. On se je u svih bitkah izkazaj, ali njegova skromost nije mu dopustila, da se zato iztiče te za medaljami, križi za zasluge i častmi bori, te tak su ga decorativae i avanziranja mmoišla, a on je ostaj bez križica na prsuh i bez zlatog cofa na sablji.

Cesar ga opet pozove iz reda. „Ti si ovoga križa zaslužil“ — veli mu te mu jednoga iz svojih prs vze me i preda. — „Ti si hrabri soldat!“

Noël je stal med cesarom i svojim obersterom, te u prvom hipu ves osupnjen

nije znal, kaj bi rekel, ali oči je imaj uprte u onoga, koj svoje hrabre soldate razme cijeniti i nagradjivati (daruvati).

Na znamenje oberstarovo zabubnjaju tamburi „Appel“. Sve je tiho — nitko nezna, kaj se bu proglašilo. Sad oberstar ciele vojsci predstavi novoga vitëza počastne garde te zavikne jakim i čvrstim glasom: „Na zapoved cesara, se sergeantmajor Noël za lieutenanta imenuje, i to u istem regimentu, u kojem sada služi.“

Soldati su odmah praesentirali, a Noël se je hotel pred cesarom na kolena hititi, ali njegov čvrsti pogled ga je odvruil od toga.

Cesar dade opet znamenje; tamburi vudre u bubnje opet „Appel“ — te oberstar opet jakim glasom zavikne: „Na zapoved cesara se lieutenant Noël imenuje oberlieutenantom u svojoj regimenti.“

Ov novi udarac je osupnjenoga Belgianca iz kolotečine hitil, te je komaj na nogah mogel stati. — On koj je črez dva deset liet bil čvrst soldat, u kojega oku se u to vrieme nikada nije suza pokazaj, pričel se je sad plakati.

Noël je bil ves zmešani te nije znal, kaj se šnjim dogadja, kad oberstar po treći krat poslje odbubnjajnog „Appella“ jakim glasom zavikne: „Na zapoved cesara se ober-

vratiti od sebe neodklonivu odluku Allahovu (Bogovu)“

Tak govori jako vpućeni englezki putnik Burtun, koji ova sjeđišta vjere i fanatizma Mekku i Medinu, opisuje po lastovitom opatanju, a prav tak sudi o tom i nemački putnik Maltzan, koji je pohodio Mekku početkom šestdesetih godinah — „Alduvanje počme,“ pripovjeda on, „kad zadnji putnici, vraćajući se iz Arafte, pređu prek sedem kamenov na tri stupa, predstavljajuća vrage. Jerbo smo mi pripadali zadnjem redu, počelo je alduvanje, kad smo mi kamenovali vrage. Do deset jezer putnikov, od kojih je gotov tretina imala pred sobom skopljene jarce (kozleke), zastavili su se na odprtom neravnom i kamenitom prestoru nedaleko Mene. Kadija (sudec) Mekke, koji je bil vodja tih putnikov, imel je takaj pred sobom kozleka, koj je bil ves olicen s pisanimi farbami. Poslje kratke molitve dal je kadija (sudec) znamenje, da počmu klati, obrnuši kozleka s glavom „k svetoj hiži“ (kaabi) pak mu je podrezal vrat zavnuutim nožem.

Njgvu peldu nasledovali su vsi oni putnici, koji su poleg vse visoke cene ku pili kozleke. Najenkrat opalo je prek tri jezere aldovov na zemlju, koja se je za čas pretvorila vu morje krvi. Taj prizor mi se je tak preduril' da sam hitro odovud sa Sadanom pobegel, da se povrnem vu Mekku; Hasana pako, sina Sadanavoga, ostavili smo pri obodvejoj kozlekah, koje su apravo zaklali on i otec mu, da jih opere i na večer donese vu Mekku, gde su imali biti vu hiži Hasadunovoj svečano pojedjeni.

Iz tih rećih Maltzanovih vidi se, da se pri tom obredu (ceremoniji) nedela samo o alduvanje, već vu ogromnom klanju, ar vse te živine, a to je pri Muhame lancach glavna stvar — pripravljene su za jelo.

More misliti o tom skupnom klanju kak gdo hoće, ali nigdo razumen neće poreći, da je nakupljanje tolike krvi neizmerno pogibeljno. Razvijaju se odovud

vsako ljeto najpogibeljnosi betegi, koji su prema dobi ljeta više menje strahoviti. Muhamedanci imaju kak je poznato, mjesечно godinu (ljeto), tak da pojedini meseci vu raznih godinah podaju vu raznu godišnju dobu. Jer pako mjesec Džul Hadž, vu kojem je potrebno pohoditi Mekku, pada vu najtopleše doba godine, more sebi vsaki lahko predstaviti, kak strašen učinak mora imati takvo krvprelevanje vusred ljetne vrućine.

Tu pogibelj poveksava još i nepazljivost i prevzetnost, kojom putnici putuju vu Mekku i nazad. Najvešji del opravlja se vezda po francuzkih i englezkih parobrodih (damsifov). Vu staro je vrème bila navada, da su putnici iz Marokka Algira, Senegala i Haussi zemlje putovali bos, i tak da su istom poslje više ljetnog putovanja stigli vu posvećena mesta. Nego taj način putovanja zamenjen je već zdavnja puno prilicne: em na damših Naravski, da su si putnici sviestni, da time vnojo gube od svojih zaslugh, ali zato su na damših tak natrpáni, da se na brod najmenje tri put onoliko osobah, za koliko je mesta, pak tu nepodobččinu pripisuju si putnici vu svoje zasluge.

O tom pisal je dne 5. juliuša ovoga ljeta jeden maročki list: „Navadno se pusti na brod tri put toliko ljudih, koliko jih brod redovito smije vzeti, a zvun toga vsi maročki putnici, koji ozbiljno pregruntaju svoju zadaću, povraćaju se iz Mekke dimo, a da si nisu niti jenkrat preoblékli robače, vu kojoj su putovali: tak oni 6 do 8 mesecih putuju vu zamazanom rućju. Kad se povrnu dimo, rezrežeju te zamazane robače na male krpice, kojimi daruju svoje rodjake i znance, ar to držiju za pomoć, koji da brani od vsakojah kih nesrećah. Kaj se dogadja pri prevozu na morju, to nadilazi vse čuveno. Pokehdob su damših prenatrpáni, moga kapitani samo stežkom mukom nadgledavati putnike i doznati o slučaju smrti na brodu; a pokehdob muhamedanci smatraju velikim obezbećenjem vtapljati mrtve vu morje, to oni potajno zavijaju vu

plahte mrtva tela, ter ih na Tangeru odnesu na obalu (na brég), gde ih javno pokapaju. Morete mistiti, kakovi se vse betegi razvijaju na brodovih, gde se nahadaju ovakovi putnici.

Ljetos se je kolera, kad je mesec Džulhadž baš pal vu neobično vrème doba godine, nenavadno hitro i vu velikih razmerah razširila po Meki i Arabiji Evropski sanitarni činovnik, poslan od egiptonskoga kara'anskog ureda vu Meku, podnesel je obsirno izvjeće o stanju tih putnikah. Slučajevi smrti od kolere bili su dva put toliki kak su jih izkazivala uredovna izvješća. Vu dolni Mekke nije bilo moguće pokopati vse mrtve, tak da je bila cesta od Mene do Mekke zevsema pokrta s mrtvimi telu. Vu samoj Mekki ostali su aldovi kolere na zemlji ondi, gde su vumrli, ter su se razpadale i gnjilele, a kad je bila izdana zapoved, da se pokopaju, preslo je opet nekoliko dnevoj, ar nije bilo dosta grobarov (pokopitov) Ovih dnevoj očekiva se opet 5000 putnikov vu karantenu vu El Tora vu Egiptu Vu vsem dohadju vu ovu karantené do 50.000 ljudih, a pokehdob jih nemore vu isto vrème onde stati više od 11.000 te su oblasti prepovedale, da nesme više putnikov od toga broja izajti na obalu (na brég) Ovi putnici anda moraju ostati na damših, pokehdob prvlje nego mine termin karantene nesmeju pr-stati ni vu Egiptu, niti preploviti suećkim prekopom. Egiptonski kormanj brine se za prehranu najsiromašneših putnikov i čini po mogućnosti vse, na bi se Europa sačuvala od kuge.

Nu priznali budemo, da nevalja imati osobitog povjerenja niti vu egiptonski karantenski ured niti vu njegovoga zdravstvenoga činovnika. Tu je potrebno radikalnijih mjerah Valjalo bi poslati evropske doktore vsih orsajov vu Mekku Komisija ovih doktorah morala bi putovati pod pomoćjum turskih soldatov, a kad bi se stanovnici Mekke tomu suprotstavili i pozivali na svoju svetu zemlju, treba ih navćiti, da se dela ovdí o višim interesima

lieutenant Noël imenuje u svojem regimentu kapitanom.* —

Poslje ovoga trećega naimenovanja, pričel je cesar onim svojim navadnim mirom pregledavati, vojsku nadalje, a kapitan Noël se plaćući hiti u narućaj svojega oberstara te slabim glasom zavikne: „Živio cesar!“ —

Em. Kollay.

II.

Pazljivo zbiranje.

Peter okrutni, kralj Kastilje, vladal je u četirineštom stoletju, te je bil vrlo bogat i u vladanju vrlo oprezan vladar. Ođkud mu ime „okrutni“? u istinu neznam, pošto je bil vrlo pazljiv u svih svojih činih. U ostalom nisam nu životopis čel, pak stoga pustimo to razglabanje na stran, već idemo na stvar, iz koje se je moći nekaj navćiti.

Anda ov isti kralj Peter je u svojoj državi sam, osobno zbiral sudce, koji su imali gradjanom i seljakom suditi, a pri tom je postupal tak pazljivo i promisljeno, da je to bilo za čuditi se, a najmre pak za ono vrème, kad baš pravica nije bila u najlepšem cvietu niti svetlu.

On je taj svoj izbor svaki krat drugač

držal, ali svaki krat tak pametno, da mu prigovoriti još niti danas nije moguće. — Hoću ovde jedan takov izbor opisati, kojega sam u poviesti Kastilje med ostalemi čel.

Jednoč je bilo izpražnjeno miesto ober-sudca pri velikem sudu u Sevilli, za koje miesto su se tri kandidata natjecala. Kralj Peter je pozval sve tri molitelje na dvor Alcazara u svojoj rezidenciji, te pokazavši prstom na polovicu pomarandje, koja je s okruglom stranom gore obrnjena, u jednoj vodrom napunjenoj posudi plavala, zapita: „Kaj je to?“

Prvi, bez svakog dalnjeg promisljavanja odgovori hitro: „To je jedna pomarandja.“

„To je samo pol pomarandje“ — vpadne mu brzo drugi u rieć.

Pošto pak tretji još nikakovog odgovora dal nije, ponovi kralj još jedan krat pitanje. Na to ov vzeme kraljevju batinu, pitagne šnjom plavajući predmet k sebi, vzeme ga u ruku, te poklam kam bi ga pazljivo i dugo promatral i u ruki na sve strane sim i tam bil obraćal, reće: „Troje veličanstvo, ja to držim za polovicu od jedne pomarandje.

Sad metne kralj svoju ruku na rame toga kandidata i reće: „Ti si mudar i razborit čoviek: tebe imenujem za ober-sudca

Sevillskoga, jer suprotivno onim dvem drugem, nije ti bilo dosta samo se očni osviedočiti, nego prije kak si odgovora dal, pregledaj si iz daleka i iz bliza predmet, zatim u ruke ga prijel te od svih stranah pregledaj i u ruki zvagal a onda stoprv o njem svoj sud izrekel. — I to je ono, kaj je svaki dužan činiti, kojemu sreća u diel padne, da bude pozvan suditi, te pravćiae odsude izrekavati ljudem.

Em. Kollay.

III.

Zagovarjanje.

„Prokleta ti šćenje“ — zavikne gospon Kornfeind na svojega lajajućega psa — „nikaj drugo nedela tieli dan, samo navek laja i laja ter laja i prelaja, — da bi ga jeden krat vrag odnesel!“

Poleg stojeći kapuš: „Je vidiju gosponu notarijuš, ja ga moram zagovarjati, jer govori nezna, a rad bi nekaj povedal, — onda holt laja. —

Em. Kollay.

čovječanstva Takova komisijsa pomoćnik visoke Porte imala bi po malo asanirati sveti varas i onemogućiti denešnje tamošnje odnošaje, koji su trajna pogibelj za Europu. — A napokon bi i fanatici previdili, da je to vse mektul Allah, da je to takaj zapisal Allah u knjigu sudbene. . .

KAJ JE NOVOGA ?

Put Njeg. Veličanstva.

Za put Njegova Veličanstva k velikim jesenskim vojnim vježbam (manevrom) usta novljen je sljedeći program: Kralj ostavlja 2. septembra ob 10 vuri 15 minut pred pol dan išl, stiže ob 4 vuri 30 minut po poldan vu Beč ter ide odnud izravno vu Jaroslav, gde budu 2., 3., 4. i 5. septembra zaključne vježbe 5. i 11. shora. — Dne 6. septembra putuje kralj vu Krakoviec, gde bude ostal do 8. septembra, kad dohadja vu Przemysl. Istoga dneva po poldan putuje vu Stryj, a 10. septembra vu Brosses, gde budu 11. i 12. septembra vježbe (manever) 7. shora. — Dneva 12. septembra povraća se Njeg. Veličanstvo vu Beč, kam dospě 13. septembra. Dne 15. septembra na večer dolazi vu Beč vojvoda Connaught kakti kraljev gost. Na večer 16. septembra putuje cesar i kralj k vojnim vježbam vu Kiseg, kam drugi dan dojde i Levpold princ bavarski, nadvojvoda Franc Salvator, vojvoda Connaught, kralj Albert saski pak njemački (prajzki) cesar Vilim. Na banhofu dotekal bude cesara Vilima, kralj Ferenc József s nadvojvodama, minister prezš dr. Wekerle i oblasti. Dne 18, 19, 20 i 21. septembra budu velike vojne vježbe (manevri) izmed Kisega i Mohača.

Obedva cesari, kralj Albert i nadvojvoda Fridrik putuju 21. septembra po poldan vu Mohač na vadasiju, dočim nadvojvoda Franc Salvator i vojvoda Connaught putuju 22. septembra vu Beč, a princ Leopold vu Gödöllő. Vu sobotu 23. septembra započima vadasija vu Bellyu. Kralj Ferenc József povraća se 24. septembru vu Beč i dospel bude 25. vu Schönbrun. Cesar Vilim odhadja 25. na večer iz Mohača i dojde 26. vu jutro vu Hetzendorf a na večer odhadja vu Berlin. Saski kralj Albert ide 25. septembra na večer iz Mohača preko Beča vu Gödöllő. Cesar kralj Ferenc József položil bude 27. septembra temeljni kamen cirkvi svetog Rudolfa vu Rudolphshajmu ter na večer istog dneva odputovali s nadvojvodom Karloim Ljudvikom vu Inšpruk, da pohodi ondešnju izložbu. Tu bude kralj ostal do 30. septembra, a 1. oktobra povrnul se bude vu Beč.

Najveksi posel na ovom svētu.

Vu silno naprednom Čikagu postoji posel, koji svojom ogromnošću nadkrijuje vse do dnes poznato, a to je tvrdka (firma) Armour et Comp. — Bavi se klanjem marhe svinjah i ovcah. Izkaz ljeta 1892. glasi ovak: Kod trgovca Armour et Comp. zakulano je 1,750,000 rogate marhe i 625,000 ovcah; prodaja iznosila je 102,000,000 dolarah. — 11,000 ljudih ima tu zaslužbe uz naplaćek od 5,500,000 dolarah. Za od upremu (razpošivanje) proizvođač i to šunkah, slanine, masti, loja itd., upotrebljeno je 4000 željezničkih kolah i 700 konjah. Vu posebno fabriki kelja posluje 750 ljudih, koji proizvede do 12,000,000 funti kelje. Od 5 do 10 jezera svinjah dohadja tu dnevno na delavne dane pod nož, ne menje ostalih živinah. Ova tvrdka (firma) ravna cénami svinjskog mesaj i masti na svetskóm senjmu.

Pivo i kolera.

Kakti jednostavno, a poleg toga izvrstno sredstvo proti koleri rabi se pivo. Francezki vučenjak profesor g. See izrekel je ljeta 1884. na parizkom medicinskom fakultetu, da je pivo izvanredno sredstvo proti koleri, pokehdob klica betega vu zametku uništuje. Već ljeta 1896. kada su saski seregi bili nastanjeni vu okolici Beča, ter kada je počela med njimi kolera harati, to se zasvedočilo pak i prešestnoga ljeti.

Falinge i u jednom i u drugom.

(Konec)

Velite kume, da uništujete od leta do leta drača, pa se ipak opet pokaže, nit neznate odkud. Ja budem Vam povedal, odkud. Onud iz garada bilja, koji je pravcato leglo draču, kaj najviše na putni okrajki pažuća marha porēdi po mešto, ili za vrēme pomanjkanja krma žellarka si pokosi ili pošanje, ali gde ono bormeš više si dozreva seme, koje onda vēter, deždovna lijavica na daleko odgoniju. Doista dojde po deždju vētru ptičah, životinjah sa susednih zemljištah nemarnoga gospodara, buduć još neimamo danas nit zakona, nit varmedjinske naredbe, koja bi nalagala, zapovēdala izkorenjivanje drača, da nemarni gospodar, nebi kvara delal marljivomu.

Iz česa medjutim nesljedito, kaj mi gospodine kume povēiate, da je onda i kvar mučiti se čovēku sa izkorenjivanjem drača.

Eno naš plebanus svake nedelje i svetka prodikuje u cirkvi krēpost, izkorenjuje iz nas drača grehov, pak zato ipak grēšnih ljudih, ali mnogo. Nego da nebi pokoril sa vėskimi zapovēdi čovēcja nagnjenja zla nagnjenja, opaska dēla, još bi se vėćma razgranjela, kao što se razgrani i draču većoj još mēri na onoj zemlji, gde ga nečupaju, neuništiju, dočina se ondē, gde ga izkorenjuju, ipak orēdi na toliko, da menje kvara dēla.

Evo kuruzu. Na očigled se bori s dračjem, ar gde je gušći drač, komaj da privedno životari, gde je pako menje drača, ondē se je veselo raztegnula, široko, lēpo joj zeleno je lišće. Medjutim je sva zemlja jedna pravata živa turovaljka potlje motike, ar bormeš bi u morali bili zdavna već ogrnuti (drugō okopati). Samo da naši gospodari, otežu i zavlače s okapanjem, dok se vre drač vērsto ne zakvači na zemlji, i dol se ova neotvrđne. Dočim pako, da se za vremena motike primu, s menjšim bi trudam bolje očistili zemlju, i onda menjši drač nit nezaprečuju kuruzu u njenom razvijanju, dok u višinu pušćeni drač drač okrzljavi rašće, i neki čas nemore pred njim uspēvati, i što je tad zakesnil, to potlje jako težko a negda ravno niti nemore nadoknaditi.

Nezakesnujemo anda s okapanjem, nego opet onda, ako vre jedanput okapamo, tad okapajmo valjano, ne tako, kak sam ondē videl, gde je nemaren gospodar samorazdrbal s motikom med redmi, a gde bi ravno najbolje trebalo, pri korēnju nē je razrahlij zemlju i ravno tam je ostavil drača, a na drugih mestih je pak delal, da nepodkopavši drača s korēnom, on se na novo podiže sad na novo tira u visinu i širinu. A ovakov je posel najdražji, ar stoji penez ili truda, a hasna neima od njega.

Zatim Vam budem pokazal ovdē jednu veliku falingu pri kuruznoj gojtbu. U svakom grobiču su i 3—4 strēka, koje lēpo i ostaviju, s kratkom pametnjum tek nagadjujuć, da već strēkov već latih i više zrnah prirod. Ali se zemljište neda ukiniti, i kao što čovēk s jedvom porcijom jela se more

nahriniti, na ako ju trima dadu, oni se bormeš zaglednu; ravno je tak i sa rašće hra. nečom stvarju. Kaj je u jednom grobiču, s onog se jeden strēček lēpo razvije, nu ako se dva tri moraju iz njega hraniti, tad bude najviše, za to dosta, ako se samo jalova stabljika odgoji, ali za zraje bude vre slabo da kaj još preostaje s njega. Posljedica je tomu, da pri nas da gospodčinskoj zemlji, gde samo po jeden strēček ostavljaju u jednom grobiču, više je i lēpšeg zrnja, nego na zemljištih pojedinih gospodara, gdje na slabi je gnojenom zemljištu, ne samo po dva, tri strēčka ostavljaju u pojedinih grobičih, nego med nje još i bažulja i tikve posade.

Dospēli smo vre k sēnokošam. Naše smo je vre u stagljih, i u pošastih tjednih padši deždju lēpo u napredjuje i pospētuje rašćenje otave, te ako smo malo dobili sēna, dobili budemo u obilnosti otave. Gospodarski pajdasi, oim se da su čekali, najraste. Nego kak trava jedanput ocvete, neraste više, naj dalje, ako potlje padšega dežda se zpodnja trava pomnoža jednomo. Nego kaj s tim pomnažanjem pridobiju na brodu, to dvorstu ko izgube na malti, dočim je to jednostavno da njim sēno presta zgubi pravo sosēnot hranivu snagu, drago je opet to, da izgube već dēl ploda od otave, ar p-spravljanje sēna podajući u doba velike vrućine, to pokošena sēnokoša netira tak brzo na novo, kak bi bila tiral, da smo ju u početku juniuša bili pokosili.

Tomu pak, da imaju malo matičnog sēna i rēdku sēnokošu, nē je opet jedino protuljetna suša zrok, nego u velikom dēlu i to, da sēnokoše samo vekivēčno kosiju, i nigdar se nebriniju za njihov popravek.

Pak nit sēnokoša nije olnati vrē bib. lijske žene, da bi samo neprestano plodovitost izlēvala, nego ako s nje uzimamo, onda joj moramo i davati. Gle, mi jedne godine navozimo na nju u jednom dēlu dobrog komposta, a drugi dēl zalēvamo s gnošnicom, i cēlu pak pak svake godine pozubljam, gde se prerēdi, ondē spoda posijamo s travnim sēmenom.

To je k tomu red i nažini. Ali jeli ste gledali ovdē jedanput kume, jeden voz komposta, ili bar jedno po vlečenje sa zubnicom. Nu ako pak nē je tad naj se netužiju, da su njim sēnokoše zločeste; i natura samo dēlo, nastojanje nagradjuje.

Obrnimo se medjutim nazad, ar nam bude se juha doma ohladnēla. U ostalom mislim, da sam dosta povedal gosponu kumu, da budu pri popoldasnjem pušenju iznalj kaj razmišljavuti sēdeći pri gaudēnih vratih na stengah. Ako pak izvolyju, tad ću i drugi put dragovoljno bit njim na službu. S Bogom. Zdravstvujte.

Ispan.

LOTERIJA Graz, 26-ga augustuša 1893.
87 68 90 69 42

Cena žitka. — Gabona arak

I m.-mázsa. — I m.-cent.		frt	kr.
Buza	Pšenica	6.25	— 6.50
Zab	Zob	5.50	— 6 —
Rozs	Grž	5 —	— 5.50
Kukoricza 6	Kuruza stari		
" u	" novi	5	20
Arpa	Ječmen	5 —	— 5.50
Fehér bab	Grah beli	5	
Sárga "	" žuti	4	25
Vegyes "	" zmēšan	4	

Henneberg G. (cs. kir. udvariszállító) selyemgyára Zürichben, privátmegrendelőknek közvetlenül szállít fekete, fehér és színes selyemszöveteket, méterenkint 45 krtól 11 fti 65 krig postabér és vámmentesen, sima, csikos, kockázott és vámmentes, damasztot stb. (mintegy 240 különböző minőség és 2000 különböző szín és árnyalatban.) Minták postafordultával küldetnek. Svájcba címzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó.

* E rovat alatt közölttekért nem vállal felelősséget a Szerk

ODGOVORNI UREDNIK
MARGITAI JOZSEF

Glavni surednik

GLÁD FERENCZ.

ELADÓ HORDÓK.

*

Perlakon, 56. házszám alatt 30 hektoliternyi

HORDÓ
2-5 hektolitres darabokban eladásra készen áll. 867 1-1

Legjobb óvoszer a kolera s egyéb fertőző betegségek ellen!
A nm. m. kir. belügyminiszterium 8476/98. számú kúrendeletével ajánlva.

TÖKÉLETES FERTŐTLENÍTÉS.

Teljesen szagtalan! Önműködő tözogszóró klozettek! Beltéri és kültéri szabadalmak Szobai árnyékszékek mindenféle tetszős alakban. Árnyékszék berendezések, kórházak, laktanyák, iskolák, szállodák, iparvállalatok stb. részére.

Magyar Tözeg- és Műtrágya-ipar Társaság
Igazgatóság: BUDAPEST, ZRINYI-UTÓZA 3.

Fertőtlenítő és szagtalanító tözeggör! Tözegalom! Mindennemű tözeggyártmány nagy raktára. Különlegesség: emberi és városi hulladékok ipari és gazdasági értékesítése. Város tisztítási- és elvezetési vállalatok szervezése. Műtrágyagyártás. Képes árjegyzékkel, részletes tervekkel és költségvetésekkel szívesen szolgál az igazgatóság.

Haszonbéri hirdetmény.

Alsó-Mihályovecz község tulajdonát képező, ugyanazon községben levő **3 szobából, 2 konyhából, 1 éléskamrából 1 pinczéből és egy raktárból** álló, — valamint a megyei ut mellett lévő **3 szobából, 1 konyhából, 1 éléskamrából és pinczéből** álló

KORCSMAÉPÜLETEK
tartozékaikkal együtt

f. évi szeptember hó 10-ik napján d. u. 2 órakor a községi irodában megtartandó nyilvános árverésen külön-külön **100—100** forint kikiáltási ár mellett **1894. évi január 1-ét követő 3 (három) évre** haszonbérbe fognak adni. —

Kelt Alsó-Mihályoveczen, 1893. augusztus 30-án.

Pongrácz Pál bíró.

866 1-1

PETÁNCZI SAVANYUVIZ

Magyarország legdusabb szénsavas Natron-Lithion tartalmu savanyuvize.

Ajánlva a bel és külföld számos orvosi tekintélyei által **bármely járvány ellen**

A m. kir. magas miniszterium által első rangú gyógyvizek sorában felvételt.

Kitüntetve a nagy arany érem és számtalan egyéb érdemekkel: Budapesten, Szombathelyen, Pécsen, Bécsben, Triesztben és Lüttichben.

Gazdag szénsavtartalma folytán a legkellemesebb üdítő savanyuviz, s azon különös előnnyel bír, hogy a bornak színét nem változtatja és ízét kellemessé teszi.

Főraktár:

865 2-3

KRAMARITS VIKTOR

fűszer, csemege és ásványviz kereskedőnél **Perlakon.**

Árjegyzékek és prospectusok kívánatra ingyen és bérmentve.

Minden ember részére fontos új találmány kétségtelenül az

általános folttisztító szappan
"a rózsával"

Használatban a világ legjobb és legolcsóbb folttisztító szere, s egy házban sem hiányozhat. E folttisztító szer előnye a többi hasonló gyártmány fölött, hogy még kocsikenőcsöt, kátrányt, olajfoltokat és izsadmány foltokat — általában minden foltot — eltávolít annélkül, hogy az néhány nap múlva ismét látható volna, — olcsó ára is (20 kr. drbja) bizonyára mindenkit arra fog indítani, hogy e szerrel ruháit, szőnyegeit, bútorszőveit stb. hosszu ideig tiszta és használható állapotban tartsa.

Kapható minder ösmertebb fűszer, rővidáru és vegyes kereskedésben. Csáktornyan: Strahia Testvérek és Heinrich Miksa urak üzletében. Nagy-Kanisán: Fesselhofer J.-nél. Ismét eladók részére nagybani elárusításra — kellő jutalék mellett — **VISNYA SÁNDOR** által, PÉCS. 863 2-10

Eredeti párisi

gummi és ha'hólyag

felülmulatlan kiűnő minőségben tucatzja 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 és 8 fti. Megrendeléseket pontosan eszközöl

REIF J., specialista. **BÉCS,**

IV., Margarethenstrasse 7,

első és legősmertebb czég e szakmában. Legjobb és legszolidabb kiszolgálás. Teljes árjegyzékek ingyen és bérmentve küldetnek.

Ház föld és rét eladás.

Mura-Szt-Márián néhai Kohn Miksa-féle

LAKHÁZ

továbbá

szántóföld és rét

szabad kézből

azonnal eladó

esetleg

bérbe adandó.

Bővebb értesítéssel szolgál a tulajdonos

Ifj. Neumann Miksa

866 2-3

Csáktornyan.

BLÖVIGYÁZAT A ZACHERLIN BEVÁSÁRLÁSÁLNÁL,

(ezen csodálatos hatású szernél mindenféle rovar ellen).

KAPHATÓ:

CSÁKTORNYÁN:

Strahia Testvérek,
Gráner Testvérek,
Heinrich Miksa,
Gönczy L. gyógyszer.

ALSÓ LENDVA:

Fuss Nándor, gyógyszer.
Freyer Fülöp.
Gráner Testvérek.

*

PERLAK:

Sosterics Pál,
Kramarits Victor.

Vevő: ... miért ad ön nekem nyitott rovarport? — Hiszen én Zacherlint kértem s az tudva levőleg csak palaczkokban létezik! Nyitott port nem fogadok el, ... mert igen jól tudom, hogy az csak csúf visszaélés a méltán magasztalt »Zacherlin« névvel, ha a közönséges rovarpor levélben, zacskóban, vagy dobozokban »Zacherlin« helyett lesz el-

adva. Vagy adjon nekem egy »Zacherl« névvel ellátott lepecsételt palaczkot, vagy adja vissza pénzem. Elámitni nem lehet magam.

800 10-10.

Egy palaczk ára 15, 30, 50 kr. és 1 frt. Zacherlin spóroló 30 kr.

Magyar vörös kereszt sorsjegyek.

Főnyeremény 10.000 frt.

Huzás október 31-én.

Bank és váltó-üzlet

4% os tiszavid sorsjegyek.

Főnyeremény 100.000 frt.

Huzás szept. 30-án.

Igérvény 2 frt és 50 kr. helyeg.

GRÜN WALD és SCHWARZ

VARASZDÓN, BOLT UTCZA.

30% os szerb 100 ircos sorsjegyek.

Főnyeremény 90.000 franc

Huzás október 14-én.

Jó sziv sorsjegyek.

Főnyeremény 10.000 forint.

Huzás október 16-án.

IGÉRVÉNYEK

minden huzáshoz.

*

Tőzsdei ügyletek

közvetítettnek.

Bécsvárosi sorsjegyek.

Főnyeremény 200.000 frt.

Huzás október 1-én.

Igérvény 325 frt és 50 kr. helyeg

Vásárol és elad mindennemű érték-papírokat, u. m. sorsjegyeket, járadékokat, zálogleveket, részvények és kölcsönöket ugyszintén arany és ezüst pénzeket.

Kölcsön értékpapírokra teljes árfolyamértéig.

Sorsjegyek eladása részletfizetésre.

Sorsolási veszteségek ellen való biztosítás.

Kisorsolandó értékek nyilvántartása.

Tudakozódásokra pontosan felelünk és minden megbízást a legméltányosabban eszközölünk.